

riktlinje

Riktlinjer och instruktioner för hantering av politisk propaganda i och i anslutning till röstmottagningsställe vid val

Beslutat av	Valnämnden
Beslutandedatum	2022-05-16 § 17
Ansvarig	Valansvarig
Revideras	Vid behov
Följas upp	Inför varje val

Innehållsförteckning

Inledning	3
Bakgrund	3
Krav på värdeneutrala vallokaler och röstningslokaler	3
Vad är propaganda och annan otillbörlig påverkan?	4
Röstmottagarens ansvar och befogenheter	4
Partipolitiska aktiviteter och propaganda	5
Partiföreträdare	5
Övriga aktiviteter vid röstmottagningsställena	6

Inledning

Dessa riktlinjer ska ses som ett stöd för röstmottagarna och deras agerande för att motverka propaganda och andra otillåtna budskap i och intill val- och röstningslokaler i Svenljunga kommun. Riktlinjerna ska också fungera som ett stöd till de politiska partierna vid planering av valaktiviteter.

Bakgrund

Enligt 8 kap 3 § vallagen framgår det att på ett röstmottagningsställe eller i ett utrymme intill detta får det inte förekomma propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljarna i deras val. Varje väljare ska kunna genomföra sin valhandling i en skyddad och neutral miljö utan att nås av propaganda eller annan otillbörlig påverkan.

Propaganda och annan otillåten påverkan kan framföras på många olika sätt, exempelvis genom tal, manifestationer, affischer, texter, symboler, musik osv. Även själva val- eller röstningslokalen kan i sig vare olämplig, t ex om lokalen har en stark religiös eller politisk tillhörighet, förknippas med ett visst företag eller om den inte går att freda mot otillbörlig påverkan.

Krav på värdeneutrala vallokaler och röstningslokaler

Enligt 4 kap. 20 och 22 §§ vallagen (2005:837) angående vallokaler och röstningslokaler ska varje kommun se till att det finns lämpliga lokaler som kan användas som röstmottagningsställen och som i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta. Vidare framgår av samma bestämmelser att en vallokal respektive röstningslokal ska vara tydligt avgränsad och även i övrigt lämpad för ändamålet så att väljare inte hindras eller störs under röstningen. Den ska inte ha anknytning till viss politisk sammanslutning. Lokalen bör inte ha en sådan anknytning till en viss religiös sammanslutning eller till visst företag som kan påverka väljaren i samband med röstning.

Finns tveksamhet om propaganda kan komma att förekomma i närheten av röstmottagningsstället eller om lokalen kan uppfattas ha politisk anknytning rekommenderar Valmyndigheten att man undviker att använda lokalen som röstmottagningsställe.

Det ligger i sakens natur att kommunens egna lokaler, t.ex. kommunkontor, skolor och bibliotek används som röstmottagningsställe. Det finns dock inget som hindrar en kommun från att använda lokaler som tillhör någon annan huvudman, t.ex. en förskola eller skola som ägs och drivs i privat regi. Det är en självklar utgångspunkt och målsättning att lokaler som används för röstmottagning bör uppfattas som värdemässigt neutrala av väljarna. Om det kan antas att en väljare kan komma att påverkas i samband med röstningen på grund av att röstningen äger rum i en lokal som på ett eller annat sätt präglas av att den har anknytning till en viss organisation, kan det hävdas att lokalen inte kan uppfattas som värdemässigt neutral.

Vad är propaganda och annan otillbörlig påverkan?

Med politisk propaganda menas

- affischering om politiska partier utanför officiella anslagstavlor,
- utdelning av broschyrer, flygblad eller annan skriftlig information om politiska partier eller
- muntlig information med eller utan högtalare eller annan teknisk utrustning, eller
- annat som syftar till att otillbörligt påverka eller hindra väljare i deras val.

Lämpligheten av förekomsten av andra manifestationer och påverkande budskap såsom flaggor, vimplar, symboler, utställningar, musik, klädesplagg etc. måste bedömas i det enskilda fallet utifrån i vilket sammanhang de används eller förekommer och i vilket syfte.

Röstmottagarens ansvar och befogenheter

Enligt 8 kap 4 § vallagen är det röstmottagarens ansvar att upprätthålla ordningen på röstmottagningsstället. Den som befinner sig i lokalen eller i ett utrymme intill denna ska rätta sig efter de anvisningar som röstmottagarna ger för att röstmottagningen ska kunna genomföras. Den som inte följer röstmottagarnas anvisningar får uppmanas att tillfälligt lämna lokalen eller utrymmet, om det är av väsentlig betydelse för genomförandet av röstmottagningen. Kan röstmottagningen på grund av en ordningsstörning inte genomföras får den tillfälligt avbrytas.

Ett parti får inte sätta upp valaffischer i anslutning till ett röstmottagningsställe. Sitter det affischer eller annat kampanj material inom cirka 15 meter utanför lokales entré har röstmottagare rätt att plocka ner detta.

Röstmottagarna ska uppträda sakligt, opartisk och bära neutral klädsel. De får inte ta ovidkommande hänsyn eller annars uppträda på ett sätt som kan äventyra väljarnas förtroende för att valet genomförs rättssäkert. Röstmottagarna har tystnadsplikt för uppgift om hur väljare röstat om de av någon anledning får ta del av detta.

Partipolitiska aktiviteter och propaganda

Partiorganisationerna ska beakta kraven i 8 kap 3 § vallagen när de planerar sina valaktiviteter avseende affischering, torgmöten, annat politiskt kampanjmaterial samt aktiviteter. 8 kap 3 § vallagen gör gällande att i och i anslutning till röstmottagningsställena får inga partipolitiska aktiviteter, som kan hindra eller påverka väljarna i deras val, förekomma. Varje väljare ska kunna komma fram till val- eller röstningslokalen utan att bli ofrivilligt ansatt av politisk propaganda i lokalens närhet.

Partifunktionärer med banderoller eller annan klädsel eller utrustning som är partipolitisk får inte uppehålla sig på röstmottagningsställe eller i anslutande område. Om partifunktionärer ska gå in sådana lokaler måste de ta av sig banderoller och liknande. Reglerna om propaganda innebär aldrig att den grundlagsskyddade rätten till religionsfrihet kan inskränkas. Det innebär att det alltid är tillåtet att bära religiös klädsel på och intill ett röstmottagningsställe.

Undantag från denna riktlinje gäller för partipolitiska valsedelutdelare. Partier som deltar i valet får dela ut valsedlar utanför vallokaler på valdagen, inte vid röstningslokaler under förtidsröstningen. Partiernas valsedelutdelare ska stå utanför entrén. Valsedelutdelare får finnas sig utanför en vallokal men inte inomhus. Utdelningen av valsedlar får inte göras så att eventuell utrymning av lokalen hindras eller på så sätt som kan verka störande för väljare. Därför får valsedelutdelare inte uppmana väljarna att ta deras valsedlar och de ska undvika partipolitiska diskussioner utanför entrén. Valsedelutdelarna delar endast ut valsedlar till väljarna, inget annat kampanjmaterial.

Partiföreträdare

Partiföreträdare som besöker röstmottagningsställena, för att lämna valsedlar, eller i annan angelägenhet, får inte ha synliga partisymboler, såsom kläder med logotyper, pins etc, inne i lokalen.

Partiföreträdare ska lämna de valsedlar som partiet ansvarar för i neutrala kassar utan partisymboler till röstmottagarna. Röstmottagarna ansvarar för ordningen bland valsedlarna i valsedelställena och för att valsedlar fylls på. Det är partierna

som ansvarar för att finns tillräckligt med valsedlar på röstmottagningsstället under tiden då röstmottagningen pågår.

Övriga aktiviteter vid röstmottagningsställena

Om tillstånd ges av kommunal eller privat fastighetsägare för ideella föreningar av opolitisk karaktär att, under valdagen eller förtidsröstningsperioden, verka i anslutning till röstmottagningsställen ska detta ske på behörigt avstånd från ingång till lokalen. Samma sak gäller för andra aktiviteter/manifestationer som sker utan tillstånd och som kan innefatta propaganda eller annan otillbörlig påverkan.

Som ett riktmärke anges minst 15 meter från ingång till lokalen om inte valdistriktets ordförande eller behörig röstmottagare bestämmer annat. Vidare får inte förekomma högtalarutsändning avseende sådana aktiviteter som kan störa röstmottagningen.